

Од индо-иранските јазици: Р. К. Andersen, *Тийлолоија на рогои на зборовише и предлозише во сѝ. индискиот*; Р. Codsidine, *Семантички приод кон иденификацијата на иранскише заемки во арменскиот*; Р. Е. Emmerick, *Вокалски фонеме во хойанскиот*; О. Н. Трубачев, *Еген случај на тийлолоија: проблемот на старише Аријуи и ариската поделба* и др.

Има статии посветени на романските јазици (Р. А. Hall), ирските (J. Corthals, E. Hamp, A. Tovar), словенските (H. Galton), унгарскиот (A. Makka), фриуланските дијалекти (G. V. Pellegrini) и др.

Проблемот на јазиците во контакт се третира кај К. Braunmüller (кај скандинавските) и W. Meid, *Гласовни интерференци во италскише и кимбрискиот*.

Преовладуваат статии што се однесуваат кон општата лингвистика и проблеми од поедини области, како на пр. фонологија: М. Vask, *Соноритет и гласовна промена*, М. Halle, *Формални насироши функционални поедги во фонолојата*; Е. Pulgram, *Безгласниот билабијален сираниш во индоевројскиот*; потоа з б о р о о б р а з у в а њ е: В. Broganu, *Забелешки кон фразеолошкише сложенки*; Р. Gusmani, *Лексичка сируктура и појазмување*; Y. Malkiel, *Лексичка поларизација, шабу. Романскиот домен на „лев“ и „десен“*; Н. Meier, *Латинско-романскише глаголски образување со префикси*; J. Tischler, *Кон синтаксичкише основи на именскише сложенки, а особено многу од с и н т а к с а т а*: Олга Ахманова и Олга Долгова, *Синтакса: конјектура и факт*; Ch.—J. Bailey, *Зошто but го измешува although: Функционален приод*; G. Ivănescu, *Синтаксички универзали*; В. Иванов, *За неволивнише глаголски конструкиии во индоевројскиот*; Н. Pilch, *За една синтакса на говорниот јазик: глаголски конструкиии со удвојување*; A. Scherer, *Реконструкија на јазични основи за граба на речници*; S. Wallace, *Глобална синтаксичка дифузија* и др.

*

Повеќето од статиите на овој обемен лингвистички зборник претставуваат апстрактни теоретски расправи за јазикот воопшто и за одделни јазични појави. Но има извесен број и такви кои дружаат нови конкретни решенија или корекции на поранешни тези за поедини прашања. Такви се особено прилозите на J. Chadwick, H. Galton, E. Hamp, Y. Malkiel, Emilia и O. Masson, Anna Morpurgo-Davies, G. Nagy, G. V. Pellegrini, V. Pisani, E. Pulgram, E. Risch, A. Scherer и др. Книгата во целина, може корисно да им послужи на студентите по општа лингвистика и индоевропско јазикознание.

Мај 1981.

П. Хр. Илиевски, Скопје.

ANGELO PERUGINI, *Dizionario italiano-latino*, XII + 2322 dvostupačne stranice, format 18 × 25 cm, Libreria editrice Vaticana 1976.

Angelo Perugini (1889—1960) osnovao je na Pravnom institutu Papinskog lateranskog sveučilišta i do smrti vodio katedru: *Stilus latinus Romanae curiae*. Preko tri decenija izrađivao je talijansko-latinski rječnik, svoje životno djelo, koje je objavljeno 16 godina poslije njegove smrti. Predgovor je napisao Pio Ciprotti, koji je sudjelovao u redigiranju Peruginijeva rukopisa.

Autor je svoj rječnik zamislio vrlo široko: uzimao je građu ne samo iz klasičnog i poklasičnog nego i iz poznog latiniteta. Nadalje, služio se tekstovima današnjeg crkvenog latinskog jezika Rimske kurije i unio u Rječnik velik broj neologizama, pogotovo iz znanstvene i tehničke terminologije. Osim toga, nadopunio ga je vlastitim imenima, osobnim i geografskim. Za svakoga koji dođe u priliku da piše na latinskom Peruginijev je rječnik bogata riznica latinskog jezika, posebno nadopunjena izrazima za moderne pojmove. Po svojem opsegu to je jedan od najvećih rječnika jednog stranog jezika i latinskoga.

Kod riječi za koje postoji antički latinski ekvivalent autor nakon osnovne latinske riječi navodi sinonime, a zatim prikazuje upotrebu riječi citatima s točnom oznakom vrela iz kojeg su uzeti. Radi ilustracije navest ću jedan primjer u potpunosti: *eruditione, eruditio, onis, f. Sin. cultus, us; doctrina, litterae, humanitas, institutio, instructio. Uso: Praeclara eruditione atque doctrina. . . ornati (Cic. Off. 1,33). Eruditione etiam varia repletus est per Arei philosophi. . . contubernium (Suet. Aug. 89). Composuitque variae eruditionis aliquot volumina (Suet. Gramm. 6). Quae sine eruditione Graeca intelligi non possunt (Cic. Acad. 1, 2). Cf. doctrina.*

Kod neologizama autor nastoji talijansku riječ prevesti jednom latinskom, a zatim kao sinonime daje opisno značenje, npr. *radioonda, radiounda, ae, f. Sin. unda radiophonica vel electromagnetica. — latinista, latinista, ae, m. Sin. litterarum Latinarum callens, professor; Latine, Latinā linguā doctus; Latinae linguae peritus, sciens; Latine diligenter loquens. — didattica, didactica, ae, f. Sin. docendi ars, ratio. — Kod riječi grčkog podrijetla koje se u talijanskom osjećaju kao tuđice, osobito kod znanstvenih termina, autor najprije navodi takvu riječ u latinskom jezičnom ruhu, a zatim u sinonimima daje tumačenje, npr. *anestetizzare, t. m. anaesthetizare. Sin. hypnotizare, soporare: anaesthesiam afferre.**

Navodeći moderna geografska imena, autor se dosta oslanja na praksu Rimske kurije. S tog područja navodim nekoliko primjera: *Los Angeles, città (Calif. USA), Angelopolis, is, f. (in California). Sin. Angelorum civitas. Der. Angelopolitanus. — Ottawa, capit. e fiume del Canada, Octava, ae, f.; il fiume, Octava, ae, m. Der. Octaviensis, Octavensis. — Kiev, cap. d. Ucraina (URSS), Chiovia, ae, f.; -iensis. — Iraq, Stato asiati. Iraquā, ae, f. Der. Iraquianus. — Mississippi fiume e Stato (USA), Mississippius, ii, m. Sin. lo Stato Mississippia, ae, f. Der. Mississippius, ū, m. Sin. lo Stato Mississippia, ae, f. Der. Mississippiensis, e; Mississippianus, a, um. — Cairo (II) El Qahira, capit. dell'Egitto, Cahirus, i, f. (Cahira, ae, f.). Der. Cahirensis, e; Cahirinus, a, um. Ima u Peruginijevu rječniku dosta geografskih imena iz naše zemlje, čak i za neka manja mjesta. Tu se nameću neka pitanja. Zašto je *Banja Luka* promjenom roda dobila oblik *Banialucum, i, n. a Mostar* oblik *Mostaria*? Kod riječi *Spalato, Split* potkrala se pogreška da se taj grad nalazi u Bosni i Hercegovini. Uz *Carlopagio* (= Karlobag, lat. *Carolinus Campus*) krivo je naveden naziv *Karlovac*.*

Čudnovato je što za „francuski“ (*francese*) autor navodi samo oblike *Francus, Francicus, Franciscus*, a izostavlja pridjev *Francogallicus*, koji se mnogo upotrebljava u neolatinitetu. Smatram da nije dobro što autor za riječi grčkog podrijetla na *-ia* navodi u latinskoj transkripciji završetak *-ia* s dugim *i*, npr. *philosophia, etymologia, historiographia, hagiographia*.

Nemoguće je da se u tako opsežnom djelu ne potkradu i sitnije greške. Tako je, na primjer, u jednom od citata uz *abbarbicarsi* (= ukorijeniti se) netočno naveden heksametar iz Vergilijevih *Georgica* 2, 317: „*Rura tum gelu claudit hiems, nec semine jacto*“ umjesto „*Rura gelu tum claudit hiems, nec semine jacto*“. Radi se samo o redu riječi na početku stiha. Tehnički je nedostatak Rječnika što nije dodan popis kratica jer su brojne i raznolike.

Primjedbe koje sam naveo ne umanjuju vrijednost Peruginijeva talijansko-latinskog rječnika, koji po koncepciji autora, po načinu obrade i obilju građe predstavlja veliko obogaćenje latinske leksikografije.

Primljeno 25.III 1980.

V. Gortan, Zagreb.

N. K. SANDARS, *The Sea Peoples. Warriors of the ancient Mediterranean 1250—1150 BC.* Thames and Hudson Ltd, London 1978. Стр. 224 са хронолошким табелама и индексом, 8 слика у боји и 140 црнобелих.

У енглеској серији ANCIENT PEOPLES AND PLACES, посвећеној древним културама и народима, недавно је изашла књига Ненси К. Сандарс о „народима с мора“ — групи племена или народа који су у два маха крајем XIII и почетком XII века пре н.е. покушали безуспешно да освоје Египат. Наиме године 1220 фараон Мернептах је на западној египатској граници победио